

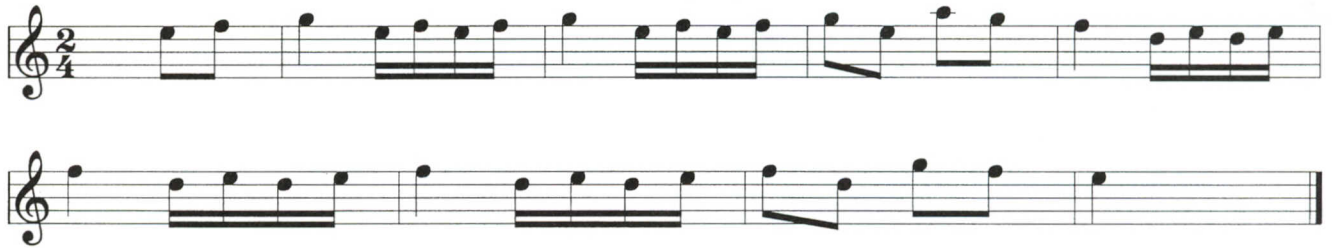
Dansens og musikkens rødder 34

Henrik Smith fra Himmerland

af Per Sørensen

Triodel af Portugisisk militærmarch

1790



Denne gang vil jeg fortælle om den lille livlige pardans "Henrik Smith" fra Himmerland. Igen skal vi vende blikket mod Tyskland og Centraleuropa, hvor dansen blev en modedans omkring 1820-1830. Oprindeligt er melodien tema fra en portugisisk militærmarch fra 1790. Melodien blev udbredt gennem Napoleons tropper, der i denne periode havde travlt med at erobre nye landområder overalt i Europa. Desværre har det ikke været muligt at finde hele den portugisiske march; men ifølge Johannes Bolte har melodien triodel set ud som herover.

Dansen må have været opstået imellem 1820 og 1830, da den blev danset i omegnen af Berlin og Halle med navnet "Hallescher Stiefelknecht=Galop" (Støvleknægtgalop fra Halle). Et vidunderligt navn, der faktisk fortæller om første del af dansen, hvor vi har benskift eller vekselhop. Disse bevægelser kunne sagtens minde om, at man tager sine støvler af på en støvleknægt. I øvrigt kan bemærkes, at den lille pardans "Ruder Es" eller "Rits Rats", som den normalt kaldes, både melodi- og danse-mæssigt har et tydeligt slægtskab til "Henrik Smith" - men mere om denne dans ved en senere lejlighed.

Omkring 1830 skrev en student fra Halle en visetekst til melodien, der lyder således "Herr Schmidt! Herr Schmidt! Wir haben eine Bitt". Denne visetekst



Visemelodi til Herr. Schmidt

1832



blev lynhurtig berømt, og den blev offentliggjort mange gange, bl.a. i "Neuruppiner Bilderbogen" af Gustav Kühn - dateret 1832³.

I sin enkelhed går visen ud på, at Hr. Schmidt har tolv døtre, og tolv unge mænd er gået på frierfodder for at få pigerne. Når versene synges, er de unge mænd mest interesseret i at vide, hvad pigerne får i medgift.

Eksemplet her er en af de tyske melodi-varianter - denne er fra 1832³.

Visen blev også kendt i Danmark. I 1837 skrev A. L. Arnesen Vaudevillen "Et Rejseeventyr", som opførtes på Det kongelige Teater. En af sangene i Vaudevillen er "Hr. Smith - Hr. Smith - Til dansen man nu samler sig". I sangen er bibeholdt navnet Hr. Smith; men ellers har den danske tekst ingen lighed med den tyske.

Dansen fra Himmerland er i øvrigt stort set identisk med den tyske dans, og dansen har været så populær, at den genfindes overalt i Europa. Den østrigske dansforsker, Richard Wolfram⁴, har således sporet dansen forskellige steder i det tysksprogede område under navne som "Herr Schmidt", "Hallescher Stiefelknechtsgalopp", "Rutsch hin, rutsch her", "Stemmtanz", "Strohsackwalzer", "Hünerschlarre", "Wetzer", "Bajessmann", "Schwitzermann" osv. Udover dette er dansen også at genfinde i Lothringen som "Chiberli" og i den franske del af Schweiz som "Ziberli" og "Tschibreli", i den franske provins Languedoc som "Sauteuse", i Holland og Flandern som "Jan Piet" og "De Smid", og endelig er den også blevet danset i Tjekkosllovakiet og Letland.

Ak ja - morsom er det at tænke på, at vor lille himmerlandske pardans er opstået i den Berlinske Biedermeier-periode og sidenhen blevet modehit overalt i Europa.

I næste nummer af Hjemstavnsliv vil jeg fortælle om en anden af vore pardanse, der næsten har samme historie.

Kildehenvisninger:

1. "Jahrbuch für Volksliedforschung", 1936
2. Meddelt af Elfriede og Karl Heinz Lange, Hamburg
3. "Folkedansen i Danmark" side 79 af Klaus Vedel. Forlaget "Vort Land", København 1946
4. "Die Volkstänze" af Richard Wolfram. Otto Müller Verlag, Salzburg 1951

Allegretto vivo.

VII. *p* cre - scen do *f* Hr. Schmidt-Hr. Schmidt. Bänderpiger. 1. Hr. Smith! Hr. Smith! Hr. Smith! Hr. Smith! Hr. Smith! Hr. Smith! Hr. Smith! Hr. Smith!

Smith! Til Dan - sen man nu sam - ler sig! Hr. Smith! Hr. Smith! De
Smith! Husk paa hvad de har lo - vet mig. *To* Hr. Smith! Hr. Smith! De
Smith! Saa kom, vi os nu skynde maa! Hr. Smith! Hr. Smith! Alt

vil - de dan - se først med mig. Nej De skal fø - re op med mig. *J.* Ja - vist, jeg fø - rer
ved jeg er for lo - vet ej. *To* Jeg med min Kjerest bry - de kan. *To* Husk paa de va - re
Val - sen de be gyn - de paa. Vi skal jo væ - re før - ste Par. *J.* Gid de paa Blokshjerg

op med dig. *B.* Nej mig det var til før - ste Par. *J.* Ja rig - tig, ja saa kommer da. *B.* Nej
vil min Mand. *J.* Stol kun paa mig. *Alle* Jeg Fru - e bli'r. *J.* Jeg sving - ter ej. *Alle* Til mig han frir! De
Al - le var. *Alle* Saa kom da, vi os skyn - de maa, alt Val - sen de be gyn - de paa. Ja

først med mig han dan - se skal! Jeg aab - ne skal det he - le Bal. *To* Piger. Hr.
ærg - re sig! Jeg Fru - e bli'r, thi det er mig, han Haan - den gir! *Alle.* Hr.
kom nu, vi os skyn - de maa, alt Val - sen de be - gynde paa!

1. 2. 3.